

prenehala. V tej komisiji sta bili zastopani tudi Anglija in Francija, ki sta zdaj z Donave izrinjeni. Vsa donavska vprašanja bo odslej reševal poseben posvetovalen odbor, čigar stalni predsednik je nemški zastopnik dr. Martius, ki ima edini pravico sklicevati seje tega odbora. Ta pomembni sklep, ki popolnoma spreminja dosedanji režim na Donavi, je bil sprejet pri nedavni donavski konferenci na Dunaju, katere so se udeležili zastopniki Nemčije, Italije, Madžarske, Slovaške, Jugoslavije, Romunije in Bolgarije. Vodstvo na Donavi je s tem prevzela Nemčija, ki se bo morala glede nekaterih vprašanj sporazumeti še s sovjetsko Rusijo, katera se po nedavni izjavi sovjetskega zunanjega ministrstva tudi smatra za donavsko državo in hoče pri Donavi imeti svojo besedo. Na dunajski konferenci je bil sprejet tudi sklep, da bo za nadzorstvo in varstvo plovbe skozi železna vrata ustanovljen poseben odbor, v katerem bodo zastopniki Jugoslavije in Romunije, predsedstvo pa bo imela Nemčija.

Carino in trošarino v češko-moravskem protektoratu bo prevzela nemška uprava. Carinske meje med češko-moravskim protektoratom in ostalimi področji Nemčije bodo odpravljene 1. oktobra. Tega dne začnejo veljati v protektoratu nemški carinski predpisi. Carino in trošarino v protektoratu bo prevzela nemška uprava. Istočasno bo ustanovljeno nemško vrhovno finančno ravnateljstvo za Češko in Moravsko s sedežem v Pragi. Kmalu bo uveden v protektoratu tudi nemški davek na potrošnjo. S 1. oktobrom preneha češko-moravska carinska in finančna samostojnost.

Nevedne poučevati je dobro delo, ki ima pred Bogom še višjo ceno, če se ta pouk nanaša na dušo, Boga in večnost. Ta naloga pri-

pada učeči Cerkev in njenim organom, duhovnikom. Kjer ni dovolj duhovnikov, jim morajo priti na pomoč laiki. Tak posej vršijo v misijonskih pokrajinah laični katehisti, ki poučujejo pod vodstvom misijonarjev pogane, osobito take, ki se pripravljajo na krst. Slična naloga tudi pripada laikom v krajih, kjer ni dovolj duhovnikov. To velja n. pr. za Kolumbijo, državo Južne Amerike. V južnoameriških državah namreč vlada veliko pomanjkanje duhovščine. Radi tega bi prav mnogo šol moralo ostati brez verouka, ako ga ne bi laiki oskrbovali. V to svrhu je bil ustanovljen v Montevideu, glavnem mestu Kolumbije, »Katehitični Institut«, ki služi predvsem za

šolanje laikov, kateri bodo po končanem tečaju namesto duhovnikov poučevali verouk. Ker morajo takšni laični katehete imeti globljo bogoslovno izobrazbo, se v »Katehitičnem zavodu« poučujejo v raznih bogoslovnih predmetih. Delovanje zavoda pa se ne omejuje na laične katehete, marveč hoče biti tudi za druge katoličane, zlasti za člane Katoliške akcije visoka šola verske izobrazbe. In takšna izobrazba je danes potrebna ne samo v Ameriki, marveč tudi drugod in tudi v naših krajih. Katolicizem je danes v težki borbi zoper neverstvo in brezboštvo in potrebuje dobro izvežbanih borcev. Takšnih pa ni brez temeljite verske izobrazbe.

Slika severne Bukovine pod sovjetsko oblastjo

Nad šest tednov je minulo, odkar so vkrakale sovjetske čete v severno Bukovino, katero je morala odstopiti Romunija Rusiji. V tem kratkem času še nikakor ni mogoče reči, kako se bodo socialne in politične razmere spremenile v sovjetskem smislu.

Glavno mesto Bukovine so Černovice s 130 tisoči prebivalcev. Pod staro Avstrijo so nazivali bukovinsko prestolnico »mali Dunaj«, ki pa je danes povsem predrugačen. Po černoških ulicah že po šestih tednih ruske zasedbe lahko vsakdo opazi, da sta popolnoma propadla obleka in obutev. Ljudje, ki so prišli z rdečo vojsko iz notranjosti Rusije, so nezadostno oblečeni, hodijo okrog v raztrganih oblekah, so obuti v ničvredna obuvala in je videti, da so že davno izgubili vsak smisel za dostojno in poštenega človeka vredno obleko. Ruske ženske, katere so se naselile po zapuščenih stanovanjih, so takoj oblekle tamkaj puščena oblačila, a so jih morali poprej poučiti, kako se jih je treba posluževati. Rusko

Italijanski zunanji minister grof Ciano

General Antonescu, diktator Romunije

Nemški zunanji minister von Ribbentrop

Pismo je dobila skoraj teden dni pozneje, ker je ležalo štiri dni v Kapli in dva dni v Podklancu. Treziko je namreč doktor Silan spravil za Malo Gospojnico k sebi v Vrbo, naj bi si ogledala svoj bodoči dom. Dne 7. septembra se je odpeljala in dne 10. septembra se je vrnila v Kaplo. Tu je našla Končnikovo pismo in ga je v novem ovitku takoj poslala. Tilki v Podklancu. Podklanski pismonoša pa je šele drugi dan šel po kmetih pošto raznašat in tako je prejela Tilka pismo šele dne 12. septembra. Vsa razburjena je šla na samo in ga je hlastno prebrala, potem pa se je bridko razjokala. Niti besedica ni stala v pismu, ki bi pričala, da je sodišče njeno poroštvo sprejelo; torej tudi ni bilo upanja, da bi Jurij ušel poroti. Prebrala je pismo še drugič in tretjič in vedno bolj so jo silile solze. Ljubezen, usmiljenje in sočutje z nesrečnim možem jo je čisto prevzelo. Ko bi mu le mogla pomagati! Nikakor ne sme več čakati. Vsaj pisati mu mora, da ga potolaži. Ko je šla papir iskat, ji je prišlo na misel, da bo preveč časa minulo, preden pride pošta zopet skrižem. Ne, rajši pojde kar jutri zjutraj v Celovec pa se bo z Jurijem lepo pogovorila. Morda se ji tudi posreči, da najde dobrega advokata, ki bi ji moža rešil in oprostil. —

Ves dan je mislila le to, kako bi mogla možu pomagati. Ko so povečerjali in odmolili rožni venec, se je umaknila v svojo sobo in se jela za jutrišnjo pot pripravljati. Med drugim je poiskala več fotografij, ki jih

je hotela Juriju nesti. Na svojo najnovejšo je napisala zadaj besede: »Tilka, ki bo ostala večno Tvoja.« Zopet so jo oblike solze.

Tedaj je prisluhnila, nenavaden ropot na lopi spodaj jo je vzdramil. Moški koraki so se začuli po stopnicah. Potem je rahlo potrkalo. Oklevala je in vendar rekla: »Naprej!« Duri so se odprle, v durniku je obstal postaven moški, ki ga Tilka pri motni razsvetljavi ni spoznala. Potem je prišlec že pohlevno poprosil:

»Tilka, prosim za prenočišče.«

»Jurij, ti? Ali je mogoče?« je kriknila, planila k njemu in ga zgrabila za roko.

Z obema rokama je stisnil njeno in jo venomer stiskal, pri tem pa ponavljal:

»Bog ti povrni, Tilka! Boglonaj! Boglonaj!«

»Kaj ti je, Jurij?« se je branila. »Zakaj me lonaš?«

»Saj samo zato sem prišel. Ti si me odkupila, ti si me rešila sramote.«

»Torej je le uspelo? Bogu bodi hvala! O, kako sem vesela, da si prišel! Zdaj naju ne sme nič več ločiti.«

»Tilka! — Tilka! Ali smem res pri tebi ostati?«

»Kam pa hočeš drugam, ljubi? Saj sva se pred Bogom in ljudmi eden drugemu obljubila.«

Gledala sta se, potem pa objela in se nista nehala poljubljati. Tilka se je jokala, Jurij je stokal, dolgo se nista mogla pomiriti. Ko sta pozneje sedela za mizo,

dih, je stvar vzelo manj resno, nego bi bilo treba in so vrli živali na vae načine nagajali, tako da je na nekem mestu padla celo v jarek, iz katerega pa se je hitro izkopala in je konja spet prehitela. Po tekmi je bil konj ves upehan, medtem ko se je Patootie z vsem mirom spravil na svoj ljubi krompir...

Kako je porazdeljena mornarica štirih držav na Črnem morju? Obale Črnega morja si delijo štiri države, Rusija, Romunija, Turčija in Bolgarija. Rusija je najmočnejša država ob Črnem morju, posebno sedaj, ko si je vzela Besarabijo in dobila nadzorstvo nad izlivom Donave. Za varstvo svojih koristi ima Rusija na Črnem morju precej številno vojno mornarico,

mestno ženstvo nogavic niti ne pozna, moškimi pa je ovratnica španska vas. Po zasedbi je opaziti, kako so začeli pravi Černovičani opuščati ovratnice, da bi zgedali bolj preprosto ter po rusko. Zanimivo je tudi to, da je sovjetska oblast pozvala prebivalstvo, naj ne nosi poleti usnatih čevljev, ampak lesene cikle, ker usnjato obuvalo nujno potrebuje vojaštvo. Bukovinski kmet se bo moral odvaditi opank iz usnja.

Koj po vkorakanju rdečih čet v Bukovino in po prevzemu oblasti je bil velik del prejšnjih uradnikov aretiranih, predvsem pa predstavniki romunske policije.

Za uradniki so prišli na vrsto veleposestniki in za temi vsi boljši bukovinski kmetje.

Ker so zapori povsod prenapolnjeni, čeprav so bili od Rusov izpuščeni vsi prejšnji kaznjenci, zapirajo sedaj aretirane v železniške vagone, in sicer po 30 ljudi v enega. Ko je vagon poln, ga skrbno zaklenejo in se odpelje v neznan smer. Čez nekaj časa se zopet povrne na glavni kolodvor v Černovice le s prav neznatnim delom aretiranih. Kje so pa ostali drugi, doslej ni bilo mogoče doznati. Vsak, kateri se zanima za usodo izginulih, zapade nevarnosti, da tudi njega zaprejo v železniški vagon in ga odpeljejo. Samo žena lahko vpraša po zaprtem možu in z njo se sovjetski uradniki celo prijazno razgovarjajo. Nobena od teh žen in mater pa doslej ni zvedela, zakaj je bil njen mož zaprt v vagon in kam so ga odpeljali.

Bukovinsko prebivalstvo neznosno trpi radi ovaduštva.

Doslej je bilo pod sovjetsko vlado še zelo malo ljudi zaposlenih. Pretežna večina Bukovincev je brezposelna. Sovjeti pa ne prestopajo zagotavljanja, da bodo vsi dobili delo.

Doslej še ni bil nameščen niti en nov uradnik, kateri ne obvlada ruskega uradnega jezika. Pa tudi stari in v službah puščeni uradniki se morajo v najkrajšem času naučiti ruščine, ker sicer jih bodo napodili.

Vse se čudi dejstvu, da izplačuje sovjetska oblast pokojnine v isti izmeri, kakor pod Romunijo. Pokojnine pa za nove razmere nikakor niso zadostne, ker se je s sovjetsko zasedbo prikazala tudi draginja.

V nekdanji jubilejni Franc Jožefovi vojašnici so uredili nekake ljudske kuhinje. Po cele ure čakajo dolge vrste revežev in meščanov, ki so čez noč zgubili vse dohodke ter premoženje, preden jim usujejo v skodelice nekaj tople hrane.

Starejši Černovičani so zelo začudeni, da sovjetska oblast ni zasegla niti enega od večjih mestnih stanovanj, četudi so nekatera zelo razsežna. Nikdo se doslej ni dotaknil pohištva onih meščanov, ki so pobegnili pred Rusi. Tudi

do kakih plenitev ni došlo. Vse je prepričano, da se bo sigurno v tem oziru nenadoma zgodilo nekaj čisto nepričakovanega.

Prazna stanovanja so namreč koj po vkorakanju sovjetskih čet zapečatili in jih bodo najbrž nakazali ruskim častnikom ter uradnikom.

Na dnevnem redu so nočni pobezi preko nove rusko-romunske meje. Mestni ljudje se pustijo s kmečkimi vozovi prepeljati v bližino meje. V temnih nočeh se odpravijo peš preko bukoviških gozdov in se javijo pri prvi romunski oblasti. Romuni pošljejo vsakega pobelega juda takoj zopet nazaj. Rusi dovolijo vsakemu povratek v severno Bukovino, kateri je

CROATIA BATERIJE

žepne anodne-ogrevače, izdeluje samo domača tvornica

CROATIA
tovarna baterij

JOSIP PASPA,
Zagreb, Koturaška 69.

bil tamkaj rojen, četudi je prebival doslej kje drugje. Slednje velja brez izjeme za vse narodnosti.

Spominjajmo se v molitvah rajnih!

Podpolkovnik g. Davorin Žunkovič umrl. V Ptujju so pokopali 20. septembra ob veliki udeležbi g. Davorina Žunkoviča, upokojenega podpolkovnika. Rajni je bil navdušen ter neustrašen Slovenec v častniškem stanu, kjer je bilo nevarno poudarjati slovensko prepričanje ter zavednost. Mnogo je pisal znanstvenega o starih Slovanih. Po prevratu je bil nekaj časa poveljnik mariborske kadetnice. Pokoj je preživel v Mariboru in zadnja leta pa v Ptujju. Dosegel je visoko starost 81 let. Pred par leti je še rad dopisoval v »Slov. gospodarja«. Zavednemu slovenskemu častniku ostani ohranjen časten ter hvaležen spo-

min, preostalim sorodnikom pa naše iskreno sožalje!

Smrtna kosa v Murski Soboti. Prejšnji teden je smrt pretrgala nit življenja kamnoseškemu mojstru Jožefu Močniku, ki je že nekaj časa bolehal. Dočakal je starost 56 let. — Nekaj dni pozneje pa je umrla tudi učiteljica Helena Feher, ki je nad 40 let poučevala po naših krajih, zato so jo zelo cenili in spoštovali. Dočkala je lepo starost 79 let. Oba pokojnika sta imela precej znancev in prijateljev, zato se je njihovih pogrebov udeležilo mnogo ljudi. Bog jima daj nebesa!

Načrti z neobdelano zemljo v Franciji

Načrt z neobdelano zemljo

Francoska Petainova vlada si je stavila med drugim tudi kot eden najvažnejših ciljev: velik del francoskega naroda popeljati iz mest nazaj na deželo. Ob priliki omenka te važne naloge moramo še beležiti, da je danes v Franciji sedem milijonov hektarov neobdelane zemlje. To znaša dvakratni obseg Nizozemske in poldrugokratni švice.

Pomanjkanje kmečkega življa

Četudi Franciji nikakor ne manjka zemlje, pa ji primanjkuje zelo mnogo kmetov. V nobeni evropski državi se ni beg z dežele tako usodepolno razpasel kakor ravno na Francoskem. Zakonodajci, kateri so prevzeli krmilo države po vojnem porazu, hočejo poskusiti, da bi beg z dežele zajezili in da bi te begunce popeljali nazaj na kmetije. Predvsem bodo spremenili zakon o podedovanju, kateri je še

Vaš сосед nima nobenega časopisa. Kaj boste storili?

iz Napoleonovih časov. Sin, ki je določen za gospodarja in je ves čas delal doma, deduje po smrti staršev enakomerno z drugimi dediči. To pa vodi v tolikih primerih do razkosa kmetij.

Pogubonosni 40 urni delovni teden

Najslabše je vplival na francosko kmečko gospodarstvo od socialdemokratskega voditelja in ministrskega predsednika Leona Bluma vpeljeni 40 urni tedenski delovni čas. Zelo veliko je bilo število kmečkih sinov ter hlapcev, kateri se niso mogli še nadalje zoperstavljati mestni privlačnosti, ko so slišali, da je treba pravemu Francozu le 40 ur dela tedensko, in pri tem malenkostnem trudu so visoke plače in sta sobota ter nedelja praznika.

Izgin manjših posestev in padec prebivalstva

Od leta 1892. do 1926. je izginilo v Franciji 1.700.000 malih ter srednjih kmečkih domačij. V mnogih primerih izbris malih kmetij ni imel kvarnih posledic. Večkrat je dovedel nakup manjših posestev do zaokroženja sosednih večjih gruntov. Kljub temu pa ni znak zdravega poljedelskega razvoja, da je padlo v

ki jo sestavljajo velika oklopnica »Pariška komuna«, štiri križarke od 6000–8000 ton, ena matična ladja za letala, dve torpedovki, 30 podmornic, 12 manjših ladij in 80 torpednih čolnov. — Turško brodovje ima na istem morju oklopnico »Javuz«, dve križarki po 4000 ton (razen teh sta še dve v gradnji), osem torpedovk in 17 podmornic. — Romunija ima samo dva rušilca (dva sta v gradnji), precej močno pa je njeno donavsko brodovje, ki more v potrebi oparirati tudi na Črnem morju. — Bolgarija ima štiri patrolne ladje in dve manjši torpedovki.

Tudi kralj se mora legitimirati. Londonski listi poročajo, da je kralj Jurij te dni ponoči obiskal neko tovarno strelišča. Spremljal ga je mi-

sta bila tako prevzeta od ganjenja, da dolgo nista našla besede. Šele čez nekaj časa je rekel on:

»Tilka, ali mi moreš odpustiti? Toliko hudega sem ti prizadejal.«

»Več ko preveč si za to trpel,« mu je odgovorila; jaz ti nimam kaj odpuščati.«

»Tilka, ti si angel, toliko dobrote si nisem zaslužil. Dokler bom živ, bom tvoj dolžnik.«

»Na to ne bova več mislila. Vse bo spet, kakor je bilo nekda.«

»To ne more več biti. Jaz sem berač, ti pa si bogata. Eno veselje le imam: da so Ledine tvoje.«

»Kar je moje, je tudi tvoje. Četudi je grunt name napisan, gospodar boš ti.«

»Ne, ne! Vesel sem, če smem ostati pri tebi ko tvoj zadnji hlapec.«

»Za božjo voljo, Jurij, ne govori tako! Saj niti več ne, kako te imam rada.«

»Jaz tebe! Kako sem hrepenel po tebi!«

»Tvoje pismo sem žal šele davi dobila. Jutri sem hotela k tebi v Celovec. Povej, kako si se rešil!«

»Včeraj popoldne sem moral iznenada na zaslivanje. Ko sem obširno razložil, kako sem zabredel v dolgove, ne da bi bil kdaj koli hotel koga goljufati, so mi gospodje rekli, da si ti za vse moje dolgove prevzela poročstvo in da ni več vzroka, da bi me še držali, ker so vsi moji upniki kriti.«

Pri zadnjih besedah se je mož po vsem životu tresel.

»Jurij, Jurij, kaj pa ti je?« se je žena prestrašila.

»Nič, nič. Zmeraj še me trese kakor v mrzlici, če se spomnim, kako mi je bilo... Ta nenadni preobrat — ta sreča — tvoja dobrota — Tilka!«

»Ti ubogi, ljubi Jurij!« se je jokala.

Šele čez nekaj časa sta se oba toliko pomirila, da sta si mogla povedati, kako se jima je godilo, kar sta bila ločena. Več ko eno uro je pripovedovala ona.

»Revček!« se je tedaj spomnila žena. »Kaka sem! Govorim in govorim in pozabim na večerjo zate. Gotovo si lačen po dolgi vožnji.«

»Ne. Bil sem ves popoldne pri Dobrovnikovi Trezki v Kapli in sem se zvečer le ta kratki kos od Kaple sem do Podklanca pripeljal.«

»Nekaj pa moraš večerjati. Pojdi, greva v kuhinjo, da bova skupaj! Ti bom kaj dobrega napravila.«

»Hvala ti, Tilka, jesti danes ne morem več. Sem moral pri Trezki v Kapli večerjati. Trezika je dobra, zvesta duša.«

»Ali veš, da se bosta z doktorjem Silanom vzel?«

»Da, pravila mi je. V štirih tednih že bo poroka. Ta dva bosta srečna. Trezika bo dobila dobrega moža.«

»Jaz pa sem že danes dobila dobrega moža,« je rekla Tilka veselo. »Srečna sem ko na dan najine poroke. Nič več ne sme najine sreče kaliti.«